

**PRZEWODNIK
✚ KATOLICKI**

nr 41 15.10.2023
cena 9 zł (w tym 8% VAT)
www.przewodnik-katolicki.pl

*Idźcie więc na rozstajne drogi
i zaproście na ucztę wszystkich,
których spotkacie
Mt 22, 9*



NR IND. 371521

KOŚCIÓŁ SZUKAJĄCY NADZIEI



**SŁUCHANIE
W DUCHU**

*Aggiornamento
na Synodzie*

**DUBIA
KARDYNAŁÓW**

*O co chodzi
watykańskim purpuratom?*

**ZREZYGNOWANI
I BIEDNI**

*Trudne życie
polskich studentów*

**DZIEŃ
PAPIESKI**

*Życie pod ochroną
Kościoła*

Spis treści

6 Wiadomości

8 Zdjęcie tygodnia

Liturgia i Słowo

10 Waga naszej odpowiedzi
MICHAŁ PALUCH OP

12 Wszyscy, wszyscy!
BP DAMIAN MUSKUS OFM

na gorąco

14 Synod: aggiornamento 2.0
MICHAŁ KŁOSOWSKI

temat numeru

18 Kościół agoniczny
KONSTANTY PILAWA

drogami Kościoła

22 Życie pod ochroną Kościoła
KS. ARTUR STOPKA

24 O co chodzi kardynałom
MONIKA BIAŁKOWSKA

27 Rozmowa
z ks. Wojciechem Wasiakiem
i ks. Przemysławem Zgóreckim
SZYMON BOJDO

sprawy polskie

32 Zrezygnowani i biedni
PIOTR WÓJCIK

bliżej świata

38 Wilki na celowniku
KAROLINA STERNAL

widziane z przeszłości

40 Muzeum Historii Polski
JACEK BORKOWICZ



18

TEMAT Z OKŁADKI

Prorocy zmierzchu i głosiciele kryzysu Kościoła sączą opowieść, która w nadmiarze zamienia się w truciznę. Gdzie szukać dziś powodów dumy z bycia katolikiem?

FOT. TOMAZL/GETTY IMAGES



22

DROGAMI KOŚCIOŁA

„Cywilizacja życia” jest tematem XXIII Dnia Papieskiego. Choć zaangażowanie Kościoła w ochronę życia jest czymś oczywistym, istnieje niebezpieczeństwo jego instrumentalizacji

blisko siebie

43 Budowanie motywacji nastolatka
BOGNA BIAŁECKA

46 Poronienie – przerwane szczęście
WERONIKA FRĄCKIEWICZ

kultura i czas wolny

50 Immersyjne, czyli wciągające
NATALIA BUDZYŃSKA

53 Poznań Katharsis Festival:
śpiew Camino de Santiago
JAN KIERNICKI

55 Recenzje

bez owijania

62 O. Stanisław Jaromi OFMConv
o adhortacji *Laudate Deum*
MAŁGORZATA BILSKA

Kościół lokalny

56 metropolia poznańska
58 diecezja bydgoska
60 archidiecezja gnieźnieńska

felietony

34 Dziękuj Bogu za pokój
MICHAŁ SZUŁDRZYŃSKI

35 Upolitycznianie wszystkiego
PIOTR ZAREMBA

36 Gaza kopie się z koniem
JACEK BORKOWICZ

54 Życzenia od noblisty
NATALIA BUDZYŃSKA

Szukaj nas na:



Nadzieja Niebieskiego Jeruzalem



KS. WOJCIECH NOWICKI
redaktor naczelny

Koniec świata chrześcijańskiego. Popołudnie chrześcijaństwa. Czas pustych kościołów. Zmierzch mojego Kościoła. To tylko niektóre tytuły książek zagranicznych i rodzimych filozofów i teologów chrześcijańskich utrzymane w tonie apokaliptycznym. Słowo kryzys odmieniane jest przez wszystkie przypadki. I owszem, chrześcijaństwo jest w kryzysie. Należałoby uczciwie stwierdzić, że od samego zarania. Dziś ten kryzys przyjmuje taką a nie inną formę. Nie powinien nas jednak prowadzić do poczucia bezradności, a już z pewnością beznadziei.

Polecam zacząć ten numer „Przewodnika” od tekstu Konstantego Pilawy. Wraz z nim szukamy bowiem nadziei. O ile autor oddaje słuszność wielu intuicjom współczesnych myślicieli, głoszących – jak choćby Chantal Delsol – koniec świata chrześcijańskiego, przynajmniej w takiej formie, w jakiego go znamy, o tyle polemizuje z proponowanymi przez nich drogami. To jednak, co wydaje mi się najistotniejsze, nie popada w stan beznadziei. I to jest właściwie kluczowe przesłanie, z którym chcemy Czytelnika zostawić, proponując lekturę kolejnych tekstów: o kardynalskich dubiach i odpowiedzi papieża, o trwającym w Rzymie synodzie. W nich wszystkich pobrzmiwa echo różnych wątpliwości, pytań, być może przerażenia kierunkiem zmian, a zarazem również i nadzieja. Trudno nie odwołać się do pierwszych akapitów konstytucji Soboru Watykańskiego II o Kościele w świecie współczesnym, w której ojcowie napisali: „W chwili gdy świat tak żywo odczuwa swoją jedność oraz wzajemną zależność jednostek w koniecznej solidarności, rozrywany jest on gwałtownie w przeciwne strony przez zwalczające się siły; trwają bowiem jeszcze ostre rozbieżności natury politycznej, społecznej, gospodarczej,

rasowej i ideologicznej, istnieje niebezpieczeństwo wojny, mogącej zniszczyć wszystko do gruntu. Równocześnie ze wzrostem wzajemnej wymiany poglądów same słowa, którymi wyraża się pojęcia wielkiej wagi, przybierają dość odległe znaczenia w różnych ideologiach. A wreszcie poszukuje się pilnie doskonalszego porządku doczesnego, gdy tymczasem nie idzie z nim w parze postęp duchowy. Wielu współczesnych ludzi, uwikłanych w tak skomplikowane sytuacje, doznaje trudności w trafnym rozeznawaniu odwiecz-

Ani koniec świata chrześcijańskiego, ani popołudnie chrześcijaństwa, ani puste kościoły, ani wygasanie, czyli zmierzch Kościoła, w żaden sposób nie muszą nas przytłaczać i prowadzić ku rozpacz-

nych wartości i zarazem w należyтым godzeniu ich z nowo odkrytymi; stąd gnębi ich niepokój, gdy miotani to nadzieją, to trwogą, stawiają sobie pytanie o współczesny bieg spraw. Ten bieg spraw prowokuje, a nawet zmusza ludzi do odpowiedzi”.

Słowa ojców soborowych brzmią wyjątkowo aktualnie, choć napisane zostały w latach 60. minionego wieku. Wydaje się słuszne porównanie obecnie trwającego synodu do ostatniego soboru, gdzie niepokój i nadzieja przenikają się wzajemnie. Jeśli Jan XXIII składał nadzieję

w soborze, że pozostając wierny Ewangelii, spróbuje ukazać ją w nowym świetle, wejdzie w dialog ze światem i otworzy się na skomplikowane sytuacje, w jakich znalazł się człowiek, by go nie wykluczać, ale pomóc mu ostatecznie umocnić komunię z Bogiem, to mamy prawo mieć te same nadzieje wobec synodu, biorąc pod uwagę dynamiczne zmiany, jakie zaszły przez tych sześćdziesiąt lat. W tym sensie wolno nam piórem Michała Kłossowskiego mówić o *aggiornamento* 2.0.

Kiedy myślę o nadziei, nie mam na myśli jakiegokolwiek nadziei. Ludzkie nadzieje bywają płonne, lokowane są często w tym, co nietrwałe, niedoskonałe, niepełne, bo ostatecznie ludzkie. Jeśli gdzieś lokować nadzieję, to tylko w tym, co niezmienne, trwałe i pełne, a więc w samym Bogu. Mamy prawo do tej samej nadziei, o której św. Paweł pisze w kontekście Abrahama – wbrew nadziei uwierzył nadziei. To, co wydawało się niemożliwe, nieprzekraczalne, zatrważające, stało się tym, co po dziś dzień wspominają wszyscy, którzy w Abrahamie widzą ojca wiary. Właśnie dlatego, że nie opierał się na ludzkich kalkulacjach, ale na sprawczości Boga, dla którego nie ma rzeczy niemożliwych.

Ani koniec świata chrześcijańskiego, ani popołudnie chrześcijaństwa, ani puste kościoły, ani wygasanie, czyli zmierzch Kościoła, w żaden sposób nie muszą nas przytłaczać i prowadzić ku rozpacz. Być może dziś chrześcijaństwo nie tworzy kultury, jest raczej kontrkulturowe, ale to wciąż to samo chrześcijaństwo, które przyjął św. Paweł, stwierdziwszy, że odąd liczy się tylko Chrystus, wszystko inne to śmieci.

Nie możemy pozwolić odebrać sobie nadziei. Tej nadziei, która zakotwiczona jest w niebie (nomen omen, symbolem chrześcijańskiej nadziei jest właśnie kotwica), w tym, do czego zmierzamy, a co tu jest niepełne – w Niebieskim Jeruzalem. Jeśli zbudujemy w sobie właściwie zakotwiconą nadzieję, żaden apokaliptyczny obraz, żaden kryzys i żadna zmiana nie będą w stanie w nas jej zniszczyć. Więcej, taka nadzieja umacnia wiarę i pozwala na realizację miłości, którą wrażliwe serce chrześcijanina dostrzega zawsze, również w czasach kryzysu i końca. *Spe salvi...*

Pomóż nam wydawać

modlitewnik
„5 minut z Bogiem”



Fundacja Wojciech, ul. Chartowo , 61-245 Poznań
numer konta: 40 1020 4027 0000 1102 1483 2804
z dopiskiem: **Darowizna na 5 minut z Bogiem**

Razem możemy sprawić by Bóg miał swoje 5 minut w Twoim życiu

XXVIII niedziela zwykła

15 października 2023

Waga naszej odpowiedzi

Przypowieść Jezusa konfrontuje nas tym razem z treściami, jakie wypychamy z naszej świadomości. „Wielu jest powołanych, lecz mało wybranych” – brzmi konkluzja przywołanego fragmentu. A wcześniej dowiadujemy się, że król do tych, którzy lekceważą jego zaproszenie i zabijają wysłane sługi, posyła wojsko, każe przestępców zabijać i miasto ich palić. Przybyły na ucztę weselną bez stroju weselnego zostaje z kolei ze związanymi nogami wyrzucony na zewnątrz, gdzie „będzie płacz i zgrzytanie zębów”. Wydaje się, że bardzo surowy jest ewangeliczny król.

W zrozumieniu przypowieści mogą pomóc nam komentarze ojców. Dla wszystkich autorów starożytnych jest jasne, że zlekceważone zaproszenie na ucztę dotyczy wspólnoty Izraela. Gdy ostatecznie redagowana jest Ewangelia, zapowiedź zburzenia miasta jest już zresztą zrealizowana – w 70 roku Rzymianie zniszczyli Jerozolimę. Brak stroju weselnego tego, który zostanie wyrzucony w ciemność, oznacza z kolei, iż wyborowi wiary musi zawsze towarzyszyć miłość. „Wchodzi na gody bez szaty godowej ten, kto należąc do Kościoła, ma wiarę, ale nie ma miłości” – pisze Grze-

gorz Wielki. A Tomasz z Akwinu dalej tę interpretację rozwija i teologicznie wzbogaca, nawiązując do Listu do Rzymian (13, 14): „Posiadanie szaty godowej jest przyobleczeniem Chrystusa przez dobre czyny, przez święte obcowanie ze sobą (*conversationem sanctam*), przez prawdziwą miłość. Jeśli jednego z tych elementów brakuje, jest źle”.

Czy zatem mamy na pewno rację, oburzając się na surowe zachowanie przedstawionego w przypowieści króla? Okazuje się przecież, że gdy został pierwszy raz zlekceważony przez swoich podwładnych – bo mieli lepszy pomysł na swój czas niż udział w uczcie weselnej jego syna (!), albo wręcz agresywnie potraktowali – zabili (!) – posłańców wysłanych z zaproszeniem – wciąż nie rezygnuje z zapraszania swego ludu do siebie. Miarka musi się jednak przebrać wtedy, gdy ani niezаслужone wyróżnienie (zaproszenie), ani zastosowane kary nie prowadzą do opamiętania. Zaproszony na ucztę, który przychodzi bez stroju weselnego, zdaje się przecież mówić swoim zachowaniem, że z jego strony nie potrzeba żadnego wysiłku, by uszanować królewskie zaproszenie.

CHWILA REFLEKSJI

Czy pamiętam,
że Boże zaproszenie na ucztę Jego Syna
mi się nie należy?



MICHAŁ PALUCH OP

Czytanie z Księgi proroka Izajasza Iz 25, 6–10a

Pan Zastępów przygotowuje dla wszystkich ludów na tej górze ucztę z tłustego mięsa, ucztę z wybornych win, z najpożywniejszego mięsa, z najwyborniejszych win.

Zedrze On na tej górze zasłonę, zapuszczoną na twarz wszystkich ludów, i całun, który okrywał wszystkie narody; raz na zawsze zniszczy śmierć. Wtedy Pan Bóg otrze łzy z każdego oblicza, zdejmie hańbę ze swego ludu na całej ziemi, bo Pan przyrzekł.

I powiedzą w owym dniu: Oto nasz Bóg, Ten, któremu zafaliliśmy, że nas wybawi; oto Pan, w którym złożyliśmy naszą ufność; cieszymy się i radujmy z Jego zbawienia! Albowiem ręka Pana spocznie na tej górze.

Czytanie z Listu św. Pawła Apostoła do Filipian Flp 4, 12–14.19–20

Bracia: Umiem cierpieć biedę, umiem też korzystać z obfitości. Do wszystkich w ogóle warunków jestem zaprawiony: i być sytym, i głód cierpieć, korzystać z obfitości i doznawać niedostatku. Wszystko mogę w Tym, który mnie umacnia. W każdym razie dobrze uczyniliście, biorąc udział w moim ucisku.

A Bóg mój według swego bogactwa zaspokoi wspaniale w Chrystusie Jezusie każdą waszą potrzebę. Bogu zaś i Ojcu naszemu chwała na wieki wieków. Amen.



Słowa Ewangelii według św. Mateusza Mt 22, 1-10

Jezus w przypowieściach mówił do arcykapłanów i starszych ludu: «Królestwo niebieskie podobne jest do króla, który wyprawił ucztę weselną swemu synowi. Posłał więc swoje sługi, żeby zaproszonych zwołali na ucztę, lecz ci nie chcieli przyjść. Posłał jeszcze raz inne sługi z poleceniem: „Powiedzcie zaproszonym: Oto przygotowałem moją ucztę; woły i tuczne zwierzęta ubite i wszystko jest gotowe. Przyjdźcie na ucztę!”. Lecz

oni zlekceważyli to i odeszli: jeden na swoje pole, drugi do swego kupiectwa, a inni pochwycili jego sługi i znieważywszy, pozabijali. Na to król uniósł się gniewem. Posłał swe wojska i kazał wytrącić owych zabójców, a miasto ich spalić. Wtedy rzekł swoim sługom: „Uczta weselną wprawdzie jest gotowa, lecz zaproszeni nie byli jej godni. Idźcie więc na rozstajne drogi i zaproście na ucztę wszystkich, których spotkacie”. Słudzy ci wyszli na drogi i sprowadzili

Ratownicy szukają ocalałych wśród gruzów po zawaleniu się dachu kościoła podczas Mszy św. w Ciudad Madero w Meksyku, niedziela, 1 października 2023 r. Jak powiedział biskup rzymskokatolickiej diecezji Tampico, dach zawalił się, gdy parafianie przyjmowali Komunię św.

FOT. ALEJANDO DE ANGEL/AP/EAST NEWS

wszystkich, których napotkali: złych i dobrych. I sala weselną zapełniła się biesiadnikami.

KALENDARZ LITURGICZNY

PONIEDZIAŁEK 16 października św. Jadwigi Śląskiej Rz 1, 1-7 | Łk 11, 29-32

WTOREK 17 października św. Antoniego Antiocheńskiego Rz 1, 16-25 | Łk 11, 37-41

ŚRODA 18 października św. Łukasza ew. 2 Tm 4, 9-17a | Łk 10, 1-9

CZWARTEK 19 października Rz 3, 21-30a | Łk 11, 47-54

PIĄTEK 20 października św. Jana Kantego pr. Rz 4, 1-8 | Łk 12, 1-7

SOBOTA 21 października Rz 4, 13.16-18 | Łk 12, 8-12

Codzienny komentarz do Ewangelii znajdziesz w modlitewniku **5 minut z Bogiem** dołączanym do „Przewodnika Katolickiego” w ostatnią niedzielę miesiąca





Aggiornamento 2.0

Dubia, łacińskie „wątpliwości”, wystosowane przez piątkę kardynałów do papieża Franciszka, miały narzucić ton Synodowi. Nie udało się, dobrze jednak opisują klimat, w jakim rozpoczyna się jesienna faza Synodu o synodalności.

MICHAŁ KŁOSOWSKI

Niepewność i wątpliwości towarzyszą zarówno obserwatorom jak i uczestnikom w Watykanie. Mało kto wie, czego po Synodzie się spodziewać. Papieskie odpowiedzi na

kardynalskie *dubia*, zakaz wypowiedzi dla uczestników Zgromadzenia i praca za zamkniętymi drzwiami obaw nie ugasiły. A jednak jest nadzieja. Mimo zamkniętych drzwi auli Pawła VI.

KOŚCIÓŁ WĄTPLIWCY, NIEDOINFORMOWANY

– Czekamy na informację Watykanu. Jak tylko będzie można, chętnie porozmawiam – odpowiedziała na moją prośbę, jeszcze na samym początku Synodu, prof. Anna Rowlands, jedna z uczestniczek Synodu o synodalności, autorka ostatnio wydanej *Towards a Politics of Communion: Catholic Social Teaching in Dark Times*. Większość rozmówców, duchownych i świeckich, odpowiadała podobnie.

Trudno jednak było spodziewać się odpowiedzi innej niż wymijająca, jeśli sam papież Franciszek poprosił, aby podczas Synodu bardziej słuchać, niż mówić. Powtórzył tę prośbę podczas Mszy św. inauguracyjnej spotkanie 4 października na placu Świętego Piotra, nawołując uczestników do porzucenia swoich „ideologii” i ostrzegając przed